

แนวปฏิบัติในการพิจารณาหนังสือหายาก

ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

หนังสือหายาก (Rare Book) หมายถึง หนังสือที่มีคุณค่าทั้งในด้านเนื้อหา ความหมายในด้านการพิมพ์ ไม่สามารถหาซื้อจากร้านหนังสือทั่วไป นอกจากร้านค้าหนังสือเก่า และมีราคาแพง หรือร้านขายของโบราณ คุณค่าของหนังสือดูจากเกณฑ์ เช่น ความหายากซึ่งอาจเกิดจากลักษณะพิเศษ เช่น การพิมพ์ด้วยตัวแกะไม้ (blockbooks) หนังสือที่ผลิตโดยการเรียงพิมพ์คุณค่าด้านความเป็นเอกสารปฐมภูมิด้านประวัติการพิมพ์ คุณค่าด้านความเป็นหนังสือที่มีจำนวนพิมพ์จำกัด หนังสือที่พิมพ์ครั้งแรก หนังสือที่มีความเด่น เช่น เป็นผลงานเรื่องเดียวหรือส่วนน้อยที่แตกต่างไปจากผลงานส่วนมากของนักเขียนสามัญ เรื่องที่ปลอมแปลงขึ้น หนังสือเก่าที่สวยงาม หนังสือที่มีประวัติการครอบครอง เช่น มีหนังสือที่มีขนาดและรูปเล่มต่างไปจากรูปแบบธรรมดาทั่วไป ลายมือชื่อหรือป้ายบรรณสิทธิ์ของเจ้าของ เป็นหนังสือที่ใช้วัสดุมีค่าจัดทำอย่างประณีตสวยงาม เช่น ใช้นั่ง แพร ไหม แผ่นทองแทนกระดาษ หรือจัดพิมพ์จำนวนจำนวน (Limited edition) เป็นต้น

หนังสือหายากของ ศูนย์บรรณสารสนเทศ

ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มีการดำเนินการและบริหารจัดการหนังสือหายากเป็น Collection พิเศษ จำนวน 517 เล่ม โดยมีหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาหนังสือหายากคือ หนังสือที่ตีพิมพ์ก่อนปี พ.ศ. 2459-2505 เพื่อการค้นคว้าวิจัยขั้นสูงที่มีคุณค่าและหาได้ยากในห้องสมุดต่างๆ ส่วนใหญ่ไม่สามารถหาซื้อได้จากสำนักพิมพ์หรือร้านจำหน่ายหนังสือทั่วไป เอกสารและสิ่งพิมพ์ที่หายากมีให้บริการที่แผนกบริการ ชั้น 3 ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งจัดเก็บในลักษณะชั้นปิด ให้ยืมอ่านภายในศูนย์บรรณสารสนเทศเท่านั้น และสามารถยืมไปถ่ายเอกสารได้

เนื่องจากการพิจารณาทบทวน Location (ตำแหน่งของหนังสือ) เพื่อที่จะเป็นการทำความเข้าใจข้อมูลหนังสือหายาก จึงเป็น Collection หนึ่งที่ได้รับการนำเสนอขึ้นมาเพื่อพิจารณาเป็นอันดับแรก เมื่อได้มีการพิจารณาค้นพบว่า รายชื่อหนังสือบางรายการหรือบางรายชื่อ ไม่น่าจะอยู่ในลักษณะที่เป็นหนังสือหายาก จึงได้มีการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลลักษณะของหนังสือหายาก เพื่อจะได้นำมาเทียบเคียงกับหนังสือหายากที่ศูนย์บรรณสารสนเทศต่อไป

เมื่อมีการรวบรวมข้อมูล และศึกษาเทียบเคียงลักษณะของหนังสือหายาก และนโยบายของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ แล้ว สามารถสรุปเกณฑ์ในการพิจารณาหนังสือหายากของศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้ดังนี้

เกณฑ์ในการพิจารณาหนังสือหายากของศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลำดับที่	ประเภทหนังสือหายาก
1	หนังสือที่พิมพ์ก่อน พ.ศ. 2459-2505 หรือ ก่อน ค.ศ. 1916 - 1962
2	หนังสือที่มีประวัติการครอบครอง ว่าเคยเป็นของบุคคลสำคัญ หรือบุคคลผู้มีชื่อเสียงผู้ใดมาก่อน ได้แก่ หนังสือหมวดกฎหมาย
3	หนังสือที่มีภาพประกอบที่สวยงามหาได้ยาก หรือมีค่ามาก ได้แก่ ประวัติศาสตร์ และพงศาวดาร และจดหมายเหตุต่าง ๆ
4	หนังสือพระราชนิพนธ์และหนังสือที่เกี่ยวกับราชวงศ์ทุกพระองค์พิมพ์เนื่องในโอกาสสำคัญ
5	หนังสือที่จัดทำด้วยวัสดุที่มีค่าอย่างประณีต หรือสวยงาม มีการเย็บปกเข้าเล่มพิเศษ หรือเป็นหนังสือที่มีขนาดพิเศษ เช่น เป็นฉบับพิมพ์ย่อส่วน หรือขนาดใหญ่กว่าหนังสือปกติ
6.	หนังสือชุดที่จำกัดการพิมพ์ เป็น Limited edition